

**“MJESTO I ULOGA KOLPOSKOPIJE U RANOJ DIJAGNOZI I
PREVENCIJI NEOPLASTIČKIH PROMJENA VRATA
MATERNICE I DONJEG GENITALNOG TRAKTA”**
Zagreb 14. i 15. prosinca 2006.

MEDICINSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

HRVATSKO DRUŠTVO ZA KOLPOSKOPIJU I BOLESTI VRATA MATERNICE
HRVATSKOG LIJEĆNIČKOG ZBORA

I
HRVATSKO DRUŠTVO GINEKOLOGA I OPSTETRIČARA HRVATSKOG LIJEĆNIČKOG
ZBORA

**MJESTO I ULOGA KOLPOSKOPIJE U RANOJ DIJAGNOZI I PREVENCIJI
NEOPLASTIČKIH PROMJENA VRATA MATERNICE I DONJEG GENITALNOG
TRAKTA**
UVODNO IZLAGANJE

Prof.dr.Goran Grubišić

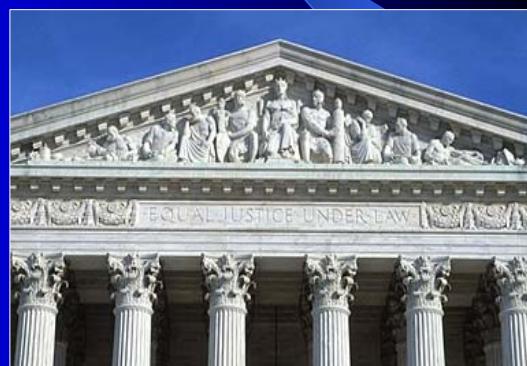
SVRHA TEČAJA

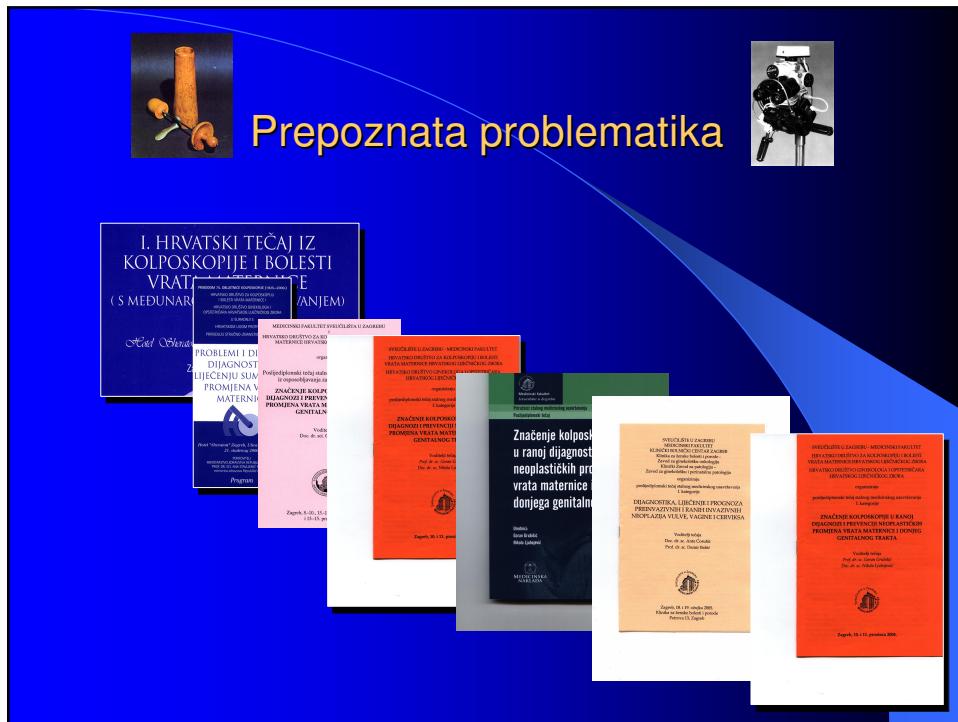
- Uložiti maksimum stručnih napora i etičnosti u svrhu prevencije invazivnog raka vrata maternice i donjeg genitalnog trakta
- Ustrajati na smanjenju pojavnosti RVM
- Ne žaliti truda u preventijskim mjerama
- Svaka ordinacija punkt za rano otkrivanje RVM
- Konsenzus na nivou RH-poticaj strukturama odgovornima za promicanje ove djelatnosti

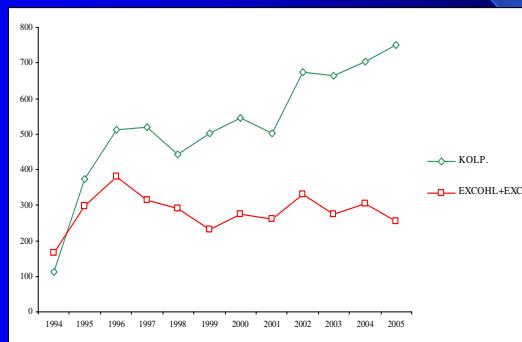
Očekujemo da će biti lakše balansirati na vagi boginje Pravde kada nakon zaokruženog teorijskog i praktičkog znanja započnemo kolposkopirati u skladu s našim dijagnostičko terapijskim postupnikom za premaligne lezije vrata maternice

(Ljubojević N, Babić S, Audi-Jurković S,
Ovanin-Rakić A, Jukić S, Babić D, Grubišić G, Radaković G, Ljubojević-Grgec D
Improved National Croatian Diagnostic and Therapeutic Guidelines for Premalignant Lesions of the Uterine Cervix with Some Cost-Benefit Aspects Coll. Antropol. 25 (2001) 2: 467-474)

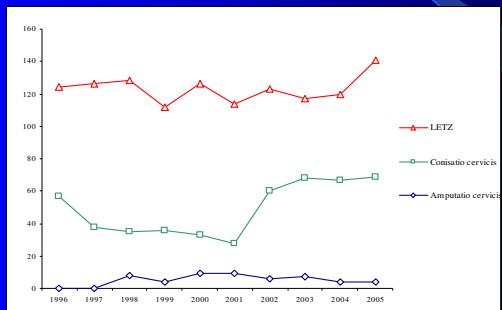

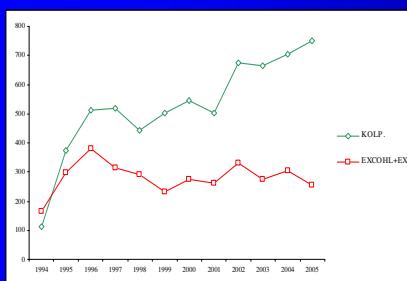
Stjecanjem iskustva u kolposkopiranju
svodi se na razumnu mjeru broj
izvršenih biopsija

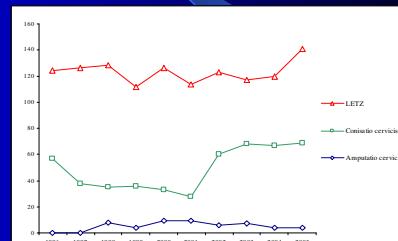
Poštivanjem principa obrade prije vršenja LETZ i konizacije :
A) razdoblje 1996.- 2001. god, i B) razdoblje 2001.- 2005. god.

Iz odnosa KOLPOSKOPIJA/ BIOPSIJA i EXCISIO DIATHERMICA
 PORTIONIS (LETZ)/ KONIZACIJA SKALPELOM je moguće ukazati na
 isplativost truda

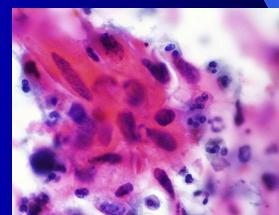
Kolposkopijska ekskohleacija cervikalnog
 kanala i ciljana ekskizija s cerviksa

Excisio diathermica portionis (LETZ),
 klasična konizacija skalpelom
 i amputacija cerviksa

Iz prakse:

- Zbog porasta abnormalnih citoloških nalaza s kojima se susrećemo u polikliničkoj jedinici za kolposkopiju suočeni smo i sa sve većim brojem ciljanih pitanja koje nam žene postavljaju:

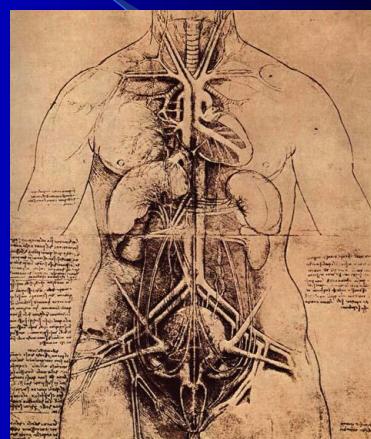

- Da li je svaka citološka abnormalnost karcinom?
- Što je to kolposkopija i da li je pregled bolan?
- Što nakon kolposkopije?
- Što je to konizacija?
- Postoje li poštедniji zahvati od konizacije?

- Najteže je suočavanje s patohistološkom dijagnozom invazivnog raka vrata maternice.

- Bolesnici treba objasniti čitavu dimenziju problema:
  - redoslijed obrade i liječenja,
  - moguće komplikacije,
  - pitanje radne sposobnosti,
  - pitanje kasnije kvalitete života u svim dimenzijama.

Što nam je činiti?

- Zadatak oko 550 ginekologa u Hrvatskoj bio bi citološkim probirom obuhvatiti godišnje oko 700.000 žena, tako da bi u idealnim uvjetima kroz 3 godine svaka žena imala barem jednu citodijagnostičku kontrolu.

- Elementi proračuna za program ranog otkrivanja raka vrata maternice na području Republike Hrvatske probirom žena u dobi 21. godina i više- svake 3 godine

- "Ginekološka onkologija", autori Šamija, Šobat, Babić, Čorušić, Medicinska naklada Zagreb, 2005.

Na temelju izračuna :

- Svake 3 godine predviđen broj žena za PAPA test u dobi od 21 godine na više, 582.215
- 7% citoloških abnormalnosti ili 40.755 kolposkopija (13.580 godišnje?)

• "Ginekološka onkologija" autora Šamija, Šobat, Babić, Čorušić, Medicinska naklada Zagreb, 2005.

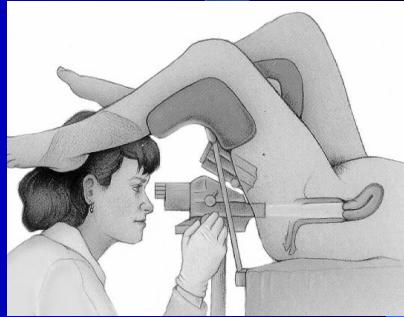
- Prema tome *60 ginekologa* koji su prošli izobrazbu trajnog usavršavanja iz Kolposkopije morali bi *kroz 3 godine u probranoj populaciji s citološkom abnormalnošću koja zahtijeva kolposkopiju* imati na umu sljedeće:
- predviđen broj žena za ginekološki pregled i PAPA test u dobi od 21 godine na više svake 3 godine- 582.215
- Očekujući oko 7% žena s citološkom abnormalnošću, u ovoj populaciji to iznosi 40.755 žena kojima je potrebna kolposkopija u 3 godine
- ili 13.580 kolposkopija godišnje?!!!
- ili 227 kolposkopija godišnje po gore navedenom ginekologu
- ili 690 kolposkopija u 3 godine po gore navedenome ginekologu

• "Ginekološka onkologija" autora Šamija, Šobat, Babić, Čorušić, Medicinska naklada Zagreb, 2005.

Iz iskustva- što nam je činiti?

- Do deset kolposkopija po terminu je gornji broj "izdržljivosti":
- Razlozi:
  - a) zamor vida pregledavača,
  - b) potrebno vrijeme za upisivanje nalaza, komentar i obrazlaganje pacijentici,
  - c) sve podatke unašati u suvremenim sustavima

Pitanja! Pitanja!

- Spolnim putem prenešena HPV infekcija i njene implikacije na psihofizičko zdravlje kako žene tako i muškarca razlog su mnogobrojnim pitanjima kojima nam se obraćaju ili djevojke i žene same, ili ako "skupe" dovoljno odvažnosti onda zajedno s muškim partnerom

Stvarnost

- Moramo biti realni i shvatiti:
- HPV infekcija ne nastaje sama od sebe,
- Radi se o bolesti prenosivoj spolnim kontaktom
- Moramo utvrditi sijelo i intenzitet promjene te prisutnost tipa HPV
- Postupci utvrđivanja sijela i intenziteta promjena omogućuju minimalno invazivan, a maksimalno učinkovit postupak

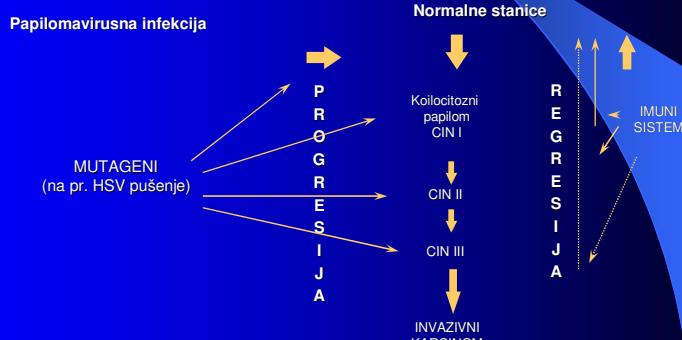

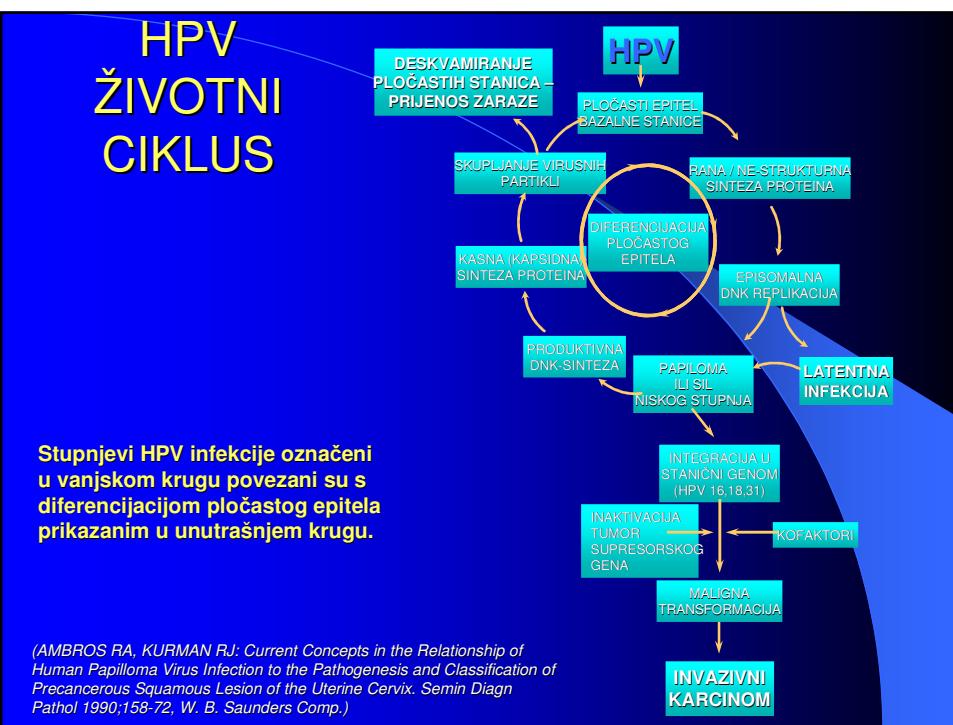
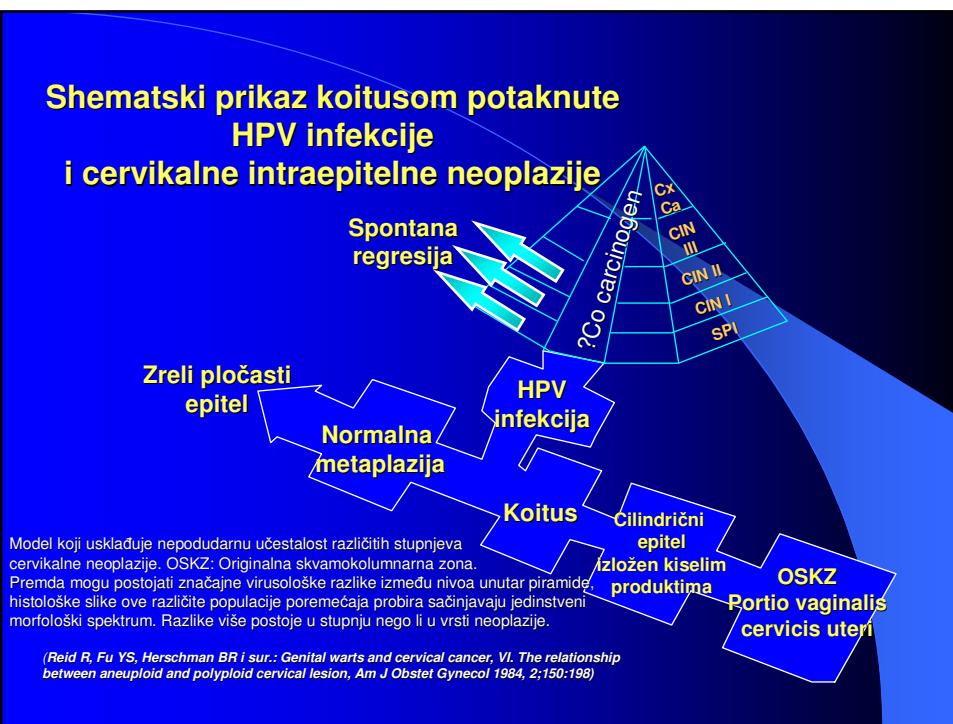
Papilloma virusna infekcija i početni događaj kod genitalnog raka

- Radi pokušaja proniknuća u mikrosvijet u kojem se odvijaju najznačajnije promjene na relaciji:
- infekcija HPV- kofaktori karcinogeneze- razvitak spektra promjena od SPI do IC preko različitih stupnjeva CIN
- *iznjet ću slijedeće od mnogobrojnih shema*
- Na njima valja uočiti da aktivacija čimbenika imunosnog sustava može dovesti do regresije promjena

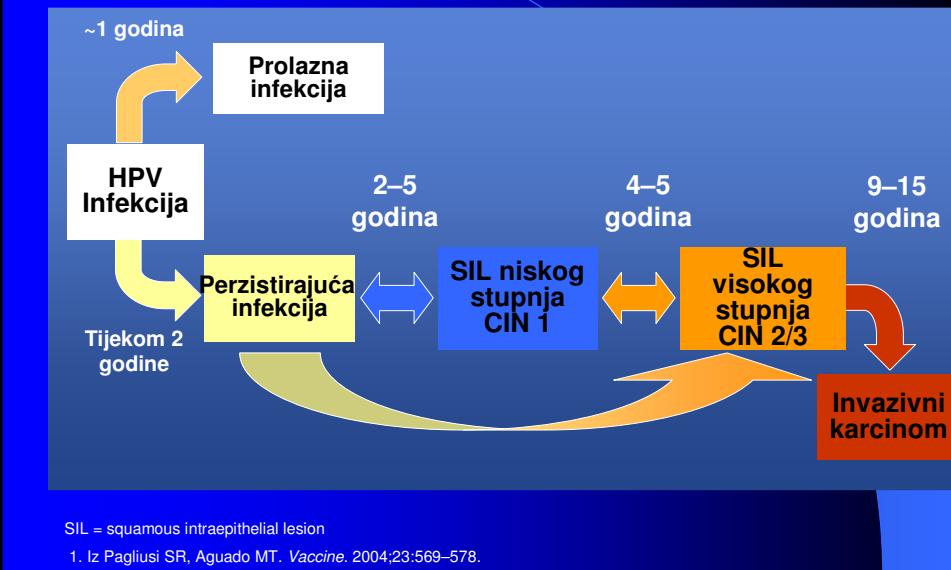
MODEL SINERGIZMA PAPILOMAVIRUSNE INFEKCIJE I POČETNOG DOGAĐAJA KOD GENITALNOG RAKA ŠTO REZULTIRA INVAZIVNIM RASTOM STANIČNOG KLONA (zur Hausen i sur.1982.)

(CIN I – CIN III
pokazuje stupnjeve cervicalne intraepitelne neoplazije)

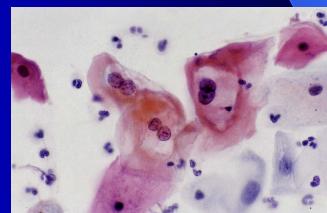

Prirodni tijek HPV infekcije te progresija prema karcinomu cerviksa¹

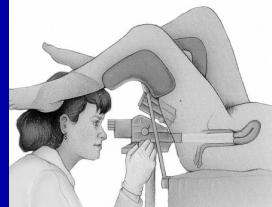

Što to znači?

- Intenzitet papilomavirusne infekcije izaziva širok spektar intraepitelnih promjena
- Deskvamacijom promijenjenih stanica pokrovnog epitela
- Moguće je dobiti uzorke za citološku analizu

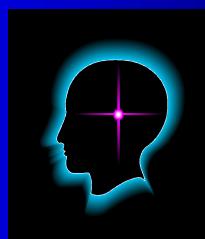

- Opisane citološke promjene potiču na primjenu kolposkopije
- Komplementarnost pretraga određuje daljnji dijagnostičko terapijski postupnik

Prema tome :

- Težiti da svaka ginekološka klinička, odjelna i poliklinička jedinica može osigurati suradnju na relaciji ginekolog, citolog i patolog
  - Također :
- Težiti da svaka ginekološka jedinica kako primarna zdravstvene zaštite, tako i privatna ordinacija ima kolposkop, a ginekolog mogućnost suradnje s citologom, patologom i ginekologom kolposkopičarem na kojem je odluka o definitivnom postupku.

Hamburg-Altona, 1924. godine početci kolposkopije

- **Hinselmann** se nadao pronaći malo mjesto invazivnog karcinoma.
- Smatrao je da svaki klinički karcinom cerviksa započinje kao mali tumor ili ulkus.
- Shvatio je da je za otkrivanje najmanjeg nepalpabilnog karcinoma vrata maternice potrebno određeno povećanje.

1924. godine početci kolposkopije

- Godine 1925. god. primjenjujući čeonu lampu von Eickena i Leitzovo povećalo izumio je kolposkop.
- Time je omogućio promatranje kako vrata maternice, tako i rodnice i stidnice.

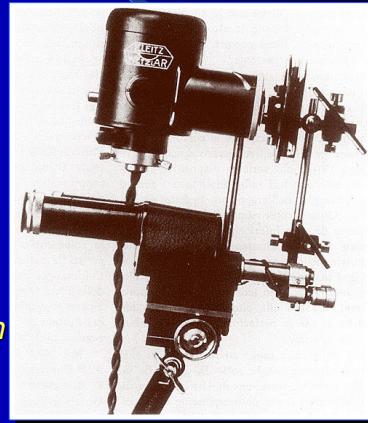
*Hinselmann H: Verbesserung der Inspektionsmöglichkeiten von Vulva, Vagina und Portio.
Münch Med Wochenschr 1925;41:1733*

1924. god. početci kolposkopije

Suradujući sa Leitzom razvija binokularni mikroskop na pokretnom stativu sa svjetlom i proučava promjene vulve, vagine i cerviksa.
Razvija prvu kliniku za kolposkopiju.

*Hinselmann H: Verbesserung der Inspektionsmöglichkeiten von Vulva, Vagina und Portio.
Münch Med Wochenschr
1925;41:1733*

Hinselmann 1926. god.:

- »Za sigurnu diferencijalnu dijagnozu raznih bolesti vratu maternice i karcinoma, bilo je neophodno poboljšati osvjetljenje i povećati pregledavani dio, a da se pritom ne odrekнемo binokularnog gledanja.«

Hinselmann, H.: Die Aetiologie, Symptomatologie und Diagnostik des Uteruscarcinoms. U: Handbuch der Gynaekologie, von J. Veit. Bearbeitet von R. Brun. Herausgegeben von Dr. W. Stoeckel. Dritte Aufl. Band I, Heft 1., 1926-1930 ,855-953. München: J. F. Bergmann.

S aspekta današnjice za nas je važno

- Kliničko iskustvo pokazuje da su HPV infekcijom sve više zahvaćene mlade žene u najproduktivnijim godinama generativne dobi.
- Posebno je izložena mlada populacija između 15 i 25 godina u kojoj otkrivamo sve više slučajeva CIN težeg stupnja povezanih s prisutnošću HPV.

Procjena broja dijagnoza povezanih s HPV infekcijom u svijetu Naglasak na bolest cerviksa i genitalne bradavice

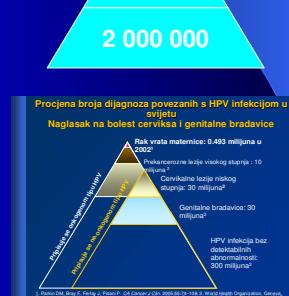

1. Parkin DM, Bray F, Ferlay J, Pisani P. *CA Cancer J Clin*. 2005;55:74–108. 2. World Health Organization. Geneva, Switzerland: World Health Organization; 1999:1–22. 3. World Health Organization. WHO Office of Information. *WHO Features*. 1990;152:1–6.

- Očekuje se da je virusom inficirano u spolno aktivnoj ženskoj populaciji u Hrvatskoj 1%-1,5%, što je približno 20.000 žena !

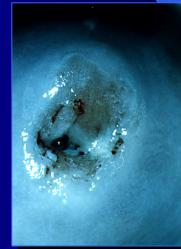

- Svaka ginekološka ordinacija time mora ostati i jedinica za ranu detekciju i prevenciju ne samo predkliničkih neoplastičkih promjena vrata maternice (CIN I-CIN III) nego i HPV infekcije donjeg genitalnog trakta.
  - Sve to postulira potrebu redovitih ginekoloških pregleda od koitarhe pa do postmenopausalnih godina.

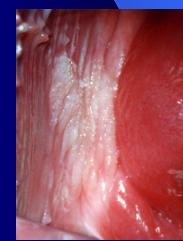
Nakon javljanja u ordinaciju zbog abnormalnog citološkog nalaza primjenjujemo kolposkopiju. Kako prema izvještajima iz literature tako i shodno našim iskustvima i znanstvenim obradama slijedeće bi slike mogle ukazivati i na moguću infekciju HPV:

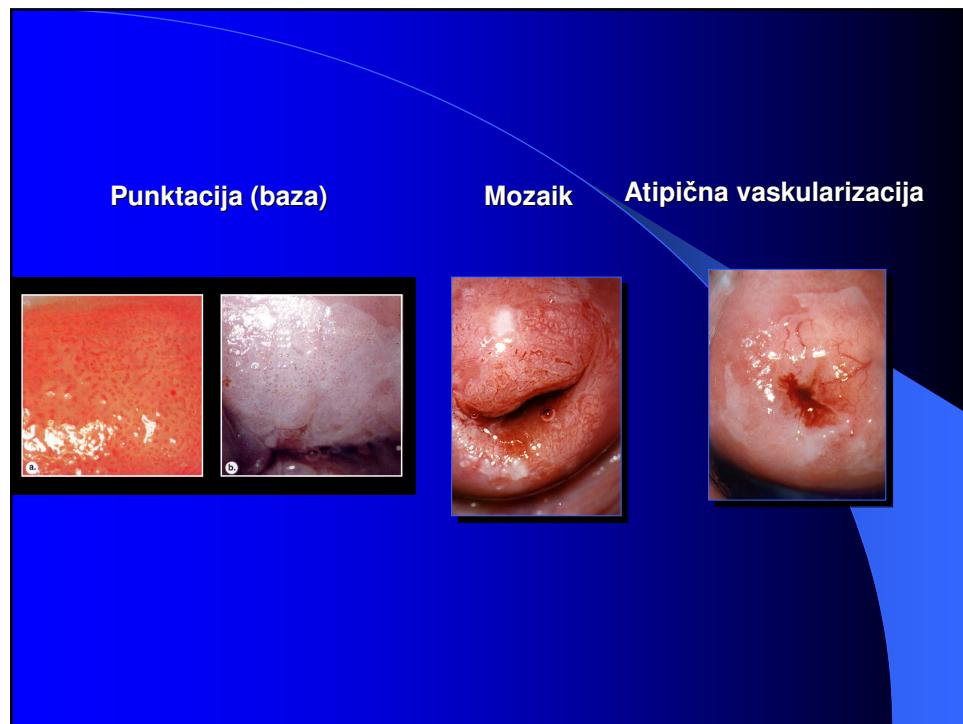
- Acetobijeli epitel
- A) normalno osvjetljenje, nakon primjene 3% otopine octene kiseline
- B) u zelenom filtru po Kraatzu

Nakon javljanja u ordinaciju zbog abnormalnog citološkog nalaza primjenjujemo kolposkopiju. Kako prema izvještajima iz literature tako i shodno našim iskustvima i znanstvenim obradama slijedeće bi slike mogle ukazivati i na moguću infekciju HPV:

- Leukoplakija (keratoza) različitog intenziteta, kako na cerviku tako i u lakvearima

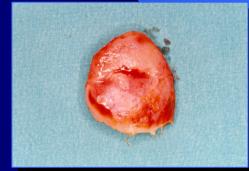
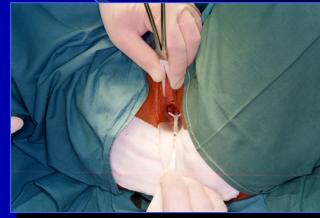

Komplementarnost

- *Od klasičnih radova iz pedesetih godina pa do danas potvrđuje se da kolposkopija, kao intermedijarna metoda probira, komplementarna citologiji, zauzima visoko mjesto u postupku rane dijagnoze preinvazivnih neoplastičkih promjena vrata maternice.*

Komplementarnost

- Time nam omogućava lokalizaciju i histološku verifikaciju najjače promjene
- Nakon toga donosimo definitivno odluku o primjeni jednog od ablacijskih postupaka kao na pr. LETZ,

Hladna koagulacija po Semmu

- Ili destruktivskih postupaka, kao na pr. hladna koagulacija po Semmu

Naša anketa iz 2001 god.

- Po završetku svakog od tri ciklusa našeg tečaja iz 2001. обратили smo se s nekoliko pitanja ženama koje su došle na kolposkopiju. Temeljni odgovori su bili slijedeći:

- Izrazite Vašu bojanu ocjenom od 1-5:
  - Prosječna «ocjena bojazni»: 4
  - Vjerujem u liječnikov stav i daljnji predloženi postupak
  - DA: **26**
  - NE: **0**
  - Bez odgovora: **1**

Naša anketa iz 2001. god.

- Izrazite Vaše povjerenje u liječnika ocjenom od 1-5 :
- Ocjena povjerenja = 4,5

Zaključno

- Visoka bojazan: 4 (raspon 1-5)
- Ocjena povjerenja u liječnika: 4,5 (raspon 1-5)

Iz svega navedenog proistječe potreba za našom trajnom izobrazbom

- **Ona podrazumijeva:**
- Upornost, strpljenje, prostor, opremu, vrijeme
- **Polazište su:**
- Epidemiološki podatci
- Radovi naših i inozemnih iskusnih kolposkopičara
- Provjera stečenog znanja i vještina nakon teorijske i praktičke izobrazbe

Potvrđnica nakon slijedećih postupaka:

- **Vježbanje uz kolposkopičara**
- **Usporedba kolposkopske sumnje i patohistološkog nalaza**
- **Više od 70% podudarnosti iz odnosa kolposkopija/ histologija omogućava novim kolposkopičarima početak vlastitog rada i stjecanja iskustva**
- **Ne okljevati konzultirati iskusnije!**

Zakon o zaštiti prava pacijenata, N.N. 169/04 od 3. prosinca 2004.

- Stupio na snagu 11. prosinca 2004.
- Od tog dana počinje i njegova primjena
- Načela zaštite prava: ***humanost i dostupnost zaštite prava pacijenata***

Zakon o zaštiti prava pacijenata, N.N. 169/04 od 3. prosinca 2004.

- Pravo na suodlučivanje
- Iznimka od prava na suodlučivanje
- Pravo na obaviještenost
- Odbijanje primitka obavijesti
- ***Pravo na prihvaćanje ili odbijanje pojedinog dijagnostičkog, odnosno terapijskog postupka (informirani pristanak)***

Zakon o zaštiti prava pacijenata, N.N. 169/04 od 3. prosinca 2004.

- Zaštita pacijenta koji nije sposoban dati pristanak
- ***Zaštita pacijenta nad kojim se obavlja znanstveno istraživanje (informirani pristanak)***
- Zahvati na ljudskom genomu
- Pravo na pristup medicinskoj dokumentaciji

Zakon o zaštiti prava pacijenata, N.N. 169/04 od 3. prosinca 2004.

- Pravo na povjerljivost
- Pravo na održavanje osobnih kontakata
- Pravo na samovoljno napuštanje zdravstvene ustanove
- Pravo na privatnost
- Pravo na naknadu štete

*Non ancilla,
sed adiutrix
gynaecologiae
colposcopia !*

